

Школската дисциплина се държеше отъ единъ *дверникъ*, исправенъ до вратата на стаята, за да не пуца мнозина на веднѣжъ да излазятъ. Инакъ бакхрения *гюмъ* и прѣстенитѣ *стовни* пълни съ вода бѣхъ въ стаята на расположението на всѣкой жедеиъ. Впрочемъ, водата си носѣхми сами на зарѣда, и това съставляваше любимото служение за всички. Стаята тѣй сѣщо сами си метѣхми на зарѣда. Имахми и *главенъ*, служба вече върховна и недостѣйна за всѣкого; само той можеше да дрънка звѣнца, като изпълняваше заповѣдитѣ на даскала за започване или *сколасване* на четението и прѣговаряние уроцитѣ.

Гърчетата, сир. дѣцата отъ грѣцкото училище, страшно ни се присмивахъ за тѣзи нови названия — *дверникъ* и *главенъ*, — доста странни и за самитѣ насъ, кога се случеше да минаватъ по край нашия *университетъ* — даскалската килия. — *Глзвникъ* ли си ти; *дрзвникъ* ли си ти? въпросително ни викахъ, и ний бѣгахми та се крияхми отъ *гърчетата*, защото тѣ и по число, и по сила надмѣнни стояхъ сръщо насъ.

Не е нужно да повтарямъ, че по онова врѣме въ всички тѣ градски църкви се четеше и служеше на грѣцки языкъ, и то отъ священници мѣстни, българи, дори и отъ околнитѣ села: Лѣсковецъ, Бѣляковецъ, Самоводени и пр. Грѣцкии языкъ бѣше языкътъ на висшето градско общество — на благороднитѣ. *Гражданинтъ* бѣше, макаръ и дума да не знае грѣцки, грѣкъ; подъ името *грѣкъ* се разбираше гражданинъ — градски човѣкъ, по живѣние и облѣкло; *българинъ* човѣкъ можеше да бѣде селенинтъ. Таквози бѣше тогава у насъ понятието за народността. Тогава на скоро бѣ съзидана нова църква съ храмъ Св. Николая, и, понеже *енорията* на тая нова църква, като крайнина на града, се състоеше отъ прѣселенци селени, владиката на Търново, извѣстния Иларионъ, разрѣши да се *псалтува* отъ едната — лѣвата — страна по български. Тѣй станъ зачатото за църковно богослужение на български языкъ, което постепенно и въ скоро врѣме се въведе и въ другитѣ градски църкви, не обаче безъ караници и крамоли между самитѣ махлени — българи.

Помнѣ, когато на храмовия деиъ на нашата махленска църква, Св. Константинъ, дохождахъ хора и отъ другитѣ ма-